

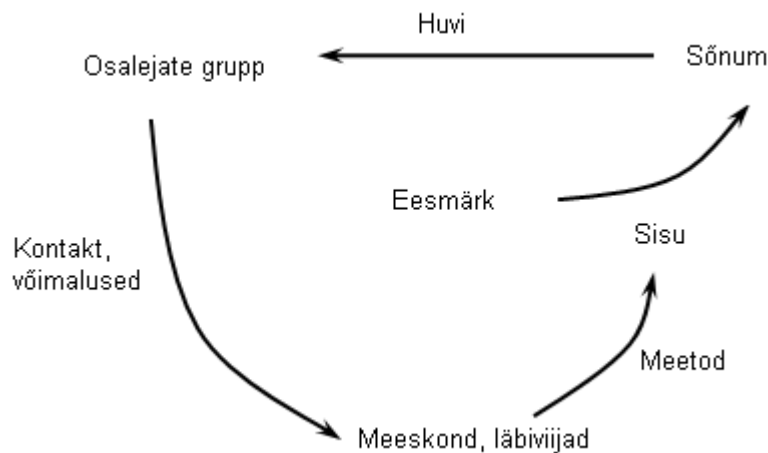
Kuidas õpimeetodit valida?

Elina Kivinukk, 2007

Vilunud mitteformaalse õppimise praktik teab ja valdab mitmeid erinevaid meetodeid. Sageli nimetatakse ühe praktiku pädevusena „meetodite pagasit“, justkui sarnaneks see kohvrile, mis sisaldab laialdast valikut erinevaid mänge, rühmatöö ülesandeid, simulatsioone jmt. Lisaks aga sellele peab oskuslik koolitaja valdama ka seda, kuidas kohvrit õigesti kasutada - kuidas saavutada erinevate meetodite kaudu see, et toimuks õppimine.

Siinkohal ongi toodud mõned mõtisklused, mis võiksid olla abiks meetodite valikul ning koolituste ettevalmistamisel.

Tugimaterjalina on kasutatud skeemi, mida esitles Mark Taylor 2004. aastal Balti Euroopa Noored büroode koolitajate koolitusel (nn 3D-koolitus).

Vaadates joonise üldist kulgemist ja mõeldes meetodite valiku peale koolituse ette valmistades, ei pruugi siin midagi uut olla kogunud koolitajale - võib-olla vaid teadvustatum lähenemine ja selgitus, kuidas koolitustel erinevaid meetodeid valitakse. Küll aga esineb algajate praktikute puhul sagedasti seda, et mõnel koolitusel kogetakse toredat meetodi, mida soovitakse koheselt enda sihtgrupi peal proovida. Sageli leitakse esimesena just nimelt meetod, seejärel alles hakatakse mõtlema, mis võiks olla kogu sessiooni eesmärk või miks just see meetod on sobilik.

Ülaltoodud joonis võiks aidata struktureerida koolitusmeeskonna ettevalmistusprotsessi, alustades selle **eesmärgist**. Mida soovitakse koolituse või sessiooniga saavutada? Kas soovitakse mingit mõtlemise muutust, pakkuda võimalust osalejaid proovile panna mõnes uues situatsioonis või tahetakse harjutada mingit konkreetset oskust?

Siit kulgeb koolitajate meeskonnas arutelu edasi **sõnumi** suunas: milline on osalejatele edasiantav peamine idee kolme sõnaga kokkuvõetult? Mida tahate koolitusest osavõtjatele edasi öelda?

Mõnes mõttes võib siin ka kogu skeem jääda poolikuks, kui ei arvestata **osalejate vajadustega**. Olen alati olnud veendunud, et minul koolituse läbiviijana ei ole võimalik viia osalejateni sõnumit, kui nemad ei ole valmis seda vastu võtma; teisisõnu, ka koolitaja peab olema valmis oma sõnumit modifitseerima vastavalt sellele, mida on osalejad valmis vastu võtma, kui palju valmis õppima. Lisaks sellele on siin hädavajalik meeles pidada ka võimalikke erivajadusi grupis: kas kõigil osalejatel on võimalik kõiki asju kaasa teha (kuidas on näiteks ratastooliga osalejaid kaasatud), kas kellelgi on tavaelus oluliselt erinev roll (nii näiteks tuleb vahetevahel noorsootöötajatele pakkuda enda noortest erinevat rolli, et mõlemal osapoolel oleks piisavalt õppimisvõimalusi) jmt

Ja taas näeme, et tegemist on vähemalt kahepoolse koostööga: lisaks osalejate poolt teadaantud vajadustele on vajalik arvestada ka **läbiviijate** vilumustega. Millised on läbiviija(te) kogemused, oskused ja võimalused koolituse läbiviimiseks? Tähtis on, et valitud meetod oleks läbiviijale sobiv ning mille lähenemispõhimõtete ta ise nõus on. Ja pole saladuseks, et elav ja entusiastlik meetodi läbiviimine on juba tegevustele eelnevalt pool võitu, häälestades osalejaid ja pakkudes täiendavat inspiratsiooni.

Täiendavaid võimalusi ja ka inspiratsiooni koolituse sisuks pakub **keskkond ise**. Seminaril, mille põhiideeks on sporditeemaliste projektide väljatöötamine ja mille toimumiskohaks on spordikeskus, aitab sisu edasi anda ka olemasolevad tegutsemisvõimalused: olgu see siis lihtsalt grupitööd metsas või jääkeegli turniir osalejate vahel.

Nii jõuame tükki-tükilt **koolituse sisuni** ja erinevate meetodite valikuni, mis omakorda viib **eesmärgi** juurde tagasi - kas valitud tegevuste ja koostatud koolituse programmi kaudu on meil võimalik esialgselt seatud eesmärki täita?

Järgnevalt on kogu eelpool toodud skeem esitatud ka lühikese kontroll-lehe formaadis.

X	Tegevus koolituse või ühe koolitussessiooni ettevalmistusel
	Koolituse eesmärk on läbiviijate vahel läbi räägitud, arusaadav ja mingil moel (kvalitatiivselt või kvantitatiivselt) mõõdetav
	Koolituse sõnum/põhiidee on läbiviijate vahel kommuniqueeritud ja selge
	Koolituse sõnumi sõnastamisel on arvestatud osalejate vajaduste, huvi ja potentsiaaliga
	Koolituse väljatöötamisel on arvestatud erivajadustega osalejatega
	Erinevad keskkonnast tingitud võimalused on arvesse võetud
	Koolitajate meeskonnas on läbi räägitud üksteise kogemused ja oskused koolitajatena